

Analyse, inform and activate

LAKA

Analyseren, informeren, en activeren

Stichting Laka: Documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie

De Laka-bibliotheek

Dit is een pdf van één van de publicaties in de bibliotheek van Stichting Laka, het in Amsterdam gevestigde documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie.

Laka heeft een bibliotheek met ongeveer 8000 boeken (waarvan een gedeelte dus ook als pdf), duizenden kranten- en tijdschriften-artikelen, honderden tijdschriftentitels, posters, video's en ander beeldmateriaal. Laka digitaliseert (oude) tijdschriften en boeken uit de internationale antikernenergie-beweging.

De [catalogus](#) van de Laka-bibliotheek staat op onze site. De collectie bevat een grote verzameling gedigitaliseerde [tijdschriften](#) uit de Nederlandse antikernenergie-beweging en een verzameling [video's](#).

Laka speelt met oa. haar informatie-voorziening een belangrijke rol in de Nederlandse anti-kernenergiebeweging.

The Laka-library

This is a PDF from one of the publications from the library of the Laka Foundation; the Amsterdam-based documentation and research centre on nuclear energy.

The Laka library consists of about 8,000 books (of which a part is available as PDF), thousands of newspaper clippings, hundreds of magazines, posters, video's and other material. Laka digitizes books and magazines from the international movement against nuclear power.

The [catalogue](#) of the Laka-library can be found at our website. The collection also contains a large number of digitized [magazines](#) from the Dutch anti-nuclear power movement and a [video-section](#).

Laka plays with, amongst others things, its information services, an important role in the Dutch anti-nuclear movement.

Appreciate our work? Feel free to make a small [donation](#). Thank you.

www.laka.org | info@laka.org | Ketelhuisplein 43, 1054 RD Amsterdam | 020-6168294

WIJ **B**EATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

12 NOVEMBER 1986

No. 26

Nr:	687/45
Regel:	13.11.87
KI:	-1.824.136
Retro:	

*wijziging
beschikking 18-4-1980*

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door P.B. Kruit te Vlissingen, F.H. Kuiper te Oost-Souburg, I.A. van Royen te Baarland, H. Fransen te Oudelande, Th.A.J.F. van Riet te Middelburg, de Stichting Natuur en Milieu te Utrecht, de Vereniging Milieuhygiëne Zeeland te Middelburg, de Vereniging Milieudefensie te Amsterdam, het Energie Komitee Zeeland te Middelburg en burgemeester en wethouders van Vlissingen, tegen de beschikking van de Ministers van Economische Zaken, van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en van Sociale Zaken, in overeenstemming met de Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw en Visserij, van 18 april 1980, no. 380/II/330/EEK, waarbij aan de N.V. Provinciale Zeeuwse Energie-Maatschappij te Middelburg vergunningen onder voorschriften ingevolge de Kernenergiewet zijn verleend voor:

- I. het wijzigen van haar kernenergiecentrale door het bouwen van een afvalopslaggebouw voor de opslag van in vaste vorm gebrachte radioactieve stoffen, welke wijziging moet geschieden overeenkomstig de bij de aanvraag gevoegde "specificatie afvalopslaggebouw ten behoeve van de kernenergiecentrale te Borssele" en de daarbij behorende "figuur 1";
- II. het wijzigen van haar kernenergiecentrale door het vervangen van de bestaande rekken voor de opslag van splijtstofelementen in het opslagbassin door nieuwe rekken (compactrekken)

welke wijziging moet geschieden overeenkomstig de bij de aanvraag gevoegde "toelichting bij aanvraag om vergunning voor het wijzigen van de inrichting ter zake van het voorhanden hebben van splijtstoffen" en het daarbij behorende stuk met wijzigingen van het veiligheidsrapport;

III. het voorhanden hebben van een voorraad splijtstof, die onder geen enkele omstandigheid meer bedraagt dan 200 ton uranium en die noch geheel noch gedeeltelijk een verrijkingsgraad van 3,3% U 235 overschrijdt;

een en ander in de gemeente Borsele op terreinen, kadastraal bekend sectie B, nos. 1736 en 1857, ten noordwesten van het dorp Borssele;

De Raad van State, Afdeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 2 december 1985, no. G05.80.0329.5701.83;

Op de voordracht van

Overwegende dat de Ministers van Economische Zaken, van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en van Sociale Zaken bij hun evenvermelde beschikking hebben overwogen, dat de N.V. Provinciale Zeeuwse Energie-Maatschappij te Middelburg, verder te noemen PZEM, te Borssele heeft opgericht, in werking gebracht en in werking houdt een inrichting als bedoeld in artikel 15, onder b, van de Kernenergiewet, waarin kernenergie kan worden vrijgemaakt en splijtstoffen worden opgeslagen, verder aan te duiden als de kernenergiecentrale; dat voor het oprichten der kernenergiecentrale en, voor zover betreft het opslaan van splijtstoffen, ook voor het in werking brengen en het in werking houden der kernenergiecentrale vergunning is verleend bij het Koninklijk besluit van 8 september 1975, no. 16, waarbij de bij de beschikking van 23 maart 1972, no. 372/352/EEK, verleende vergunning nader is vastgesteld; dat voor het in werking brengen en in werking houden der kernenergiecentrale voor het overige vergunning is verleend bij het Koninklijk besluit van 13 september 1979, no. 46, waarbij de bij de beschikking van 18 juni 1973, no. 373/1132/EEK, verleende vergunning nader is vastgesteld; dat bij

bovenvermeld Koninklijk besluit van 8 september 1975 aan PZEM voorts vergunning is verleend voor het voorhanden hebben van een voorraad splijtstof, die niet meer bedraagt dan 71 ton uranium en die noch geheel noch gedeeltelijk een verrijkingsgraad van 3,3% U 235 overschrijdt; dat PZEM met twee brieven van 10 november 1978 vergunningen heeft gevraagd voor het wijzigen van haar kernenergiecentrale en voor het voorhanden hebben van in totaal 200 ton uranium; dat toepassing is gegeven aan de artikelen 15, 18 en 19 van het Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen en dat aan hen die bezwaren hebben ingediend overeenkomstig artikel 30 van dat besluit zal worden medegedeeld, waarom hun bezwaren niet hebben geleid tot weigering van de door PZEM gevraagde vergunningen;

dat voornoemde ministers aan de bij hun beschikking van 18 april 1980 verleende vergunningen de volgende voorschriften hebben verbonden:

1. het hoofd van de Kernfysische Dienst van het Directoraat-Generaal van de Arbeid te Voorburg dient door middel van voortgangsrapporten regelmatig op de hoogte te worden gehouden zowel van de voortgang van de vergroting van de opslagcapaciteit voor bestraalde splijtstofelementen als van de voortgang van de bouw van het opslaggebouw;
2. in de inrichting mogen nooit meer radioactieve afvalstoffen zijn dan in de daarvoor bestemde opslagruimten veilig kunnen worden opgeslagen met dien verstande, dat, indien de inrichting in bedrijf is, in het opslagbassin voor bestraalde splijtstoffen ruimte moet worden vrijgehouden voor een volledige kernlading;
3. elk voornemen om gebruik te maken van de bij deze beschikking extra vergunde opslagcapaciteit in het splijtstofopslagbassin moet worden voorgelegd aan de in voorschrift 1 bedoelde functionaris; het in de vorige volzin bepaalde is echter niet van toepassing indien in het splijtstofopslagbassin het aantal posities, gevuld met bestraalde splijtstofelementen afkomstig van herladingen, niet meer bedraagt dan 250;

dat F.H. Kuiper in beroep aanvoert, dat het beginsel van behoorlijk bestuur met zich brengt, dat in een beschikking de beroepsmogelijkheid wordt vermeld; dat deze mededeling echter in de onderwerpelijke beschikking ontbreekt; dat de vergunning in zulke algemene bewoordingen is gesteld, dat hieruit niet blijkt, welke voorschriften van toepassing zijn met het oog op de bescherming van mensen, dieren en goederen dan wel de bewaring en bewaking van splijtstoffen en van ertsen; dat het hem niet duidelijk is, op welke wijze kan worden kennisgenomen van de in voorschrift 1 bedoelde voortgangsrapporten en wat dient te worden verstaan onder het begrip "regelmatig"; dat hij zich afvraagt, welke zekerheid bestaat, dat, indien in de inrichting toch meer radioactieve afvalstoffen aanwezig blijken te zijn dan in de vergunning wordt toegestaan (voorschrift 2), dit niet achteraf wordt gelegaliseerd (zoals zeer recent bij een aan de centrale te Dodewaard verleende vergunning); dat is bepaald, dat de vergunninghoudster moet voldoen aan eventueel nader te stellen eisen; dat hij zich afvraagt, waarom deze niet reeds thans worden gesteld; dat, blijkens het proces-verbaal ingevolge artikel 19, zevende lid, van het Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen van 2 mei 1979, een vertegenwoordiger van het Directoraat-Generaal van de Arbeid op de vraag, welke speciale voorzieningen zijn getroffen in het geval van lekkage van beschadigde splijtstofstaven, heeft geantwoord sterk te overwegen op dit punt nadere voorschriften te geven, en wel om nog meer posities beschikbaar te hebben, namelijk om voor speciale containers voor de opslag van defecte elementen twee of drie plaatsen binnen de rekken voorhanden te hebben; dat hij zich afvraagt, welke overwegingen ertoe hebben geleid deze nadere voorschriften achterwege te laten; dat, indien splijtstofstaven een aantal jaren onder water staan opgesteld, zich corrosieproblemen voordoen; dat men bij het verwisselen van splijtstofstaven rekening dient te houden met een percentage van 0,25 gebroken of anderszins ernstig beschadigde staven; dat er, indien deze staven in het bassin

terecht komen, onvermijdelijk grote hoeveelheden radioactieve gassen (krypton en xenon) vrijkomen in het milieu van de reactorruimte; dat hieromtrent niets in de vergunning wordt vermeld; dat de vraag, of een vergunning voor de compactopslag moet worden verleend, niet los kan worden gezien van het wetsontwerp tot goedkeuring van de opwerkingscontracten, respectievelijk met Groot-Brittannië en met Frankrijk, over de eventuele terugzending van het na opwerking van bestaande reactorbrandstof resterende radioactieve afval; dat, indien de Tweede Kamer der Staten-Generaal immers zou besluiten dit wetsontwerp (kamerstuk 15920, zitting 1979-1980, nr. 2) niet in behandeling te nemen, men zich nader moet beraden over aanvullende voorzieningen voor de opslag van radioactief afval; dat men op die manier voor een voldongen feit wordt geplaatst; dat in de bestreden beschikking niet is vermeld, of rekening is gehouden met het door de Commissie Reactorveiligheid naar aanleiding van de onderwerpelijke vergunningaanvraag gemaakte rapport en wat de bevindingen van deze commissie zijn; dat hij ernstige redenen heeft te twifelen aan de bescherming van de veiligheid en gezondheid van omwonenden en personeel van de kernenergiecentrale, indien in beschouwing wordt genomen, dat de vergunningaanvraag door de problemen in de opwerkingsindustrie niet voor 1 jaar maar voor vele jaren zal gelden; dat er een volledig nieuwe risico-analyse voor het functioneren van de centrale moet worden gemaakt; dat de problematiek in de opwerkingsindustrie regelmatig stagnatie veroorzaakt in de afvoer van met name kernsplijtingsafval; dat Cogéma te La Hague in Frankrijk hierdoor nimmer aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen; dat het moreel onaanvaardbaar en verwerpelijk is erop te gokken, dat de problemen in de opwerking ooit wel eens zullen worden opgelost, voornamelijk door het grote gevaar dat dit soort technologieën voor de omgeving betekenen en de fundamentele aard van de produktieproblemen; dat de technologie van de opwerking van oxyde-splijtstof nog in de kinderschoenen staat en de afgelopen jaren geen noemenswaardige vorderingen heeft gemaakt; dat het bekend is, dat de immense straling, die bij deze opwerking van splijtstof uit centrales als in Borssele vrijkomt, zorgt

voor radiolyse van de oplossingsmiddelen (zuren); dat deze radiolyse zo groot is, dat het huidige rendement van de opwerking zo klein is, dat dit niet nog verder mag zakken; dat er, met andere woorden, een te groot gedeelte van het te produceren plutonium en nog bruikbaar uranium in het afval van de fabriek verdwijnt; dat ook de moeilijkheden rond de arbeidsomstandigheden in de opwerkingsindustrie nog verre van een bevredigende oplossing zijn; dat zich regelmatig corrosieproblemen voordoen, welke rechtstreeks het arbeidsmilieu in de fabriek beïnvloeden; dat de hoeveelheid stoffen (waaronder radioactieve), welke in het milieu wordt geloosd, in de opwerkingsindustrie onvoorstelbaar hoog is, dus onaanvaardbaar; dat dit enerzijds lozingen zijn van tritium in de lucht en in het afvalwater en anderzijds lozingen van krypton-85, jodium-129 en allerlei aerosolen; dat de PZEM zijns inziens te gemakkelijk over het probleem van de opwerking heen stapt; dat de komende generaties niet met deze gigantische problemen mogen worden opgezadeld; dat het derhalve ongewenst is nabij de centrale een zo grote opstapeling van vast radioactief afval met een definitief karakter te verwezenlijken; dat hij zich afvraagt, welke waarborgen zijn geschapen dat ook onder extreme omstandigheden geen gevaar door vrijkomend radioactief afval zal ontstaan, bijvoorbeeld bij dijkdoorbraak, terroristische activiteiten en oorlogsomstandigheden; dat hij niet begrijpt, waarom de uitbreiding van de bestaande rekken voor de opslag van splijtstofelementen in het opslagbassin door nieuwe rekken zodanig groot moet zijn, dat de nieuwe opslagcapaciteit ruimte biedt voor meer dan tien jaar achtereenvolgens wisselen van splijtstofelementen, zonder dat deze behoeven te worden afgevoerd; dat niet is gebleken, of er een kwaliteitscontroleprogramma is opgesteld om te verzekeren dat de compacte rekken voldoen aan de kwaliteitseisen; dat hij op grond van alle genoemde onzekerheden en gebreken verzoekt de bestreden beschikking te vernietigen;

dat I.A. van Royen en H. Fransen in beroep aanvoeren, dat zij het bouwen van een afvalopslaggebouw door de PZEM bij haar kerncentrale te Borssele misdadig achten tegenover de bevolking van Borssele en wijde omgeving; dat de bevolking van Borssele en wijde omgeving daardoor immers nog vele jaren wordt blootgesteld aan het wonen nabij een afvalberg radioactief afval; dat niet is aangetoond, dat de volksgezondheid geen gevaar loopt; dat er kennelijk eerst een groot aantal mensen aan kanker moet overlijden vóór dat het duidelijk is, dat de bestreden beschikking misdadig is ten opzichte van de burgerbevolking; dat bovendien in de beschikking niet wordt ingegaan op de gevolgen van een calamiteit, bijvoorbeeld een watersnoodramp, een neervallend vliegtuig op de gebouwen, een oorlogshandeling of een sabotage-actie al dan niet in combinatie met een gijzeling; dat zij daarom verzoeken de bestreden beschikking te vernietigen en voorts de kerncentrale te Borssele onverwijld te doen sluiten, opdat deze bron van dodelijk gevaar voor de burgerbevolking ophoudt met het produceren van nog meer radioactief afval;

dat de Vereniging Milieuhygiëne Zeeland in beroep aanvoert, dat volgens de Minister van Economische Zaken het kabinet het standpunt inneemt, dat de bestaande kernenergiecentrales te Borssele en Dodewaard moeten blijven functioneren; dat daaruit volgt, dat alle ingediende bezwaren tegen het wijzigen van deze kerncentrales om de opslag van radioactief afval in vaste vorm en van afgewerkte splijtstofelementen in compactopslag mogelijk te maken, zullen moeten wijken voor dit kabinetsstandpunt; dat de door de minister geformuleerde argumenten, waarmee hun bezwaren worden afgewezen, van een zodanige aard en inhoud zijn, dat daarmee op onvoldoende wijze aan hun bezwaren wordt tegemoet gekomen; dat in het Koninklijk besluit van 8 september 1975, no. 16, ten aanzien van de opslag van radioactieve afvalstoffen is bepaald, dat: "te dien aanzien uit het rapport van de Commissie ad hoc Kerncentrale Borssele naar voren is gekomen, dat, indien voor een

regelmatige afvoer van bestraalde splijtstofelementen en overige vaste radioactieve afvalstoffen zorg wordt gedragen, ook bij het toenemen van de hoeveelheden voor de omgeving en de omliggende bevolking voldoende waarborgen ter voorkoming van nadelige gevolgen bestaan; dat daarenboven, indien een ernstige stagnatie in het vervoer zou optreden en de ruimten binnen de centrale voor de veilige opslag van afval tot hun volle capaciteit zouden zijn gevuld, de reactor tijdelijk buiten bedrijf dient te worden gesteld; dat hiermede alsnog in de vergunning rekening behoort te worden gehouden"; dat de overwegingen om deze stringente bepaling alsnog op te nemen in de eerder verleende vergunning tot het in werking brengen en houden van de kerncentrale Borssele zijn gericht op de bescherming van de bevolking en haar leefomgeving; dat de Kroon van oordeel is, dat bij een regelmatige afvoer van radioactief afval geen gevaren zullen optreden; dat daaruit mag worden geconcludeerd, dat er wel van een gevaren-situatie kan worden gesproken, indien het radioactieve afval niet regelmatig wordt afgevoerd en wordt opgeslagen bij de kerncentrale Borssele; dat dit in feite een vergroot risico betekent voor de bevolking en het milieu; dat het besluit van de Kroon ongetwijfeld is gebaseerd op zwaarwegende en zorgvuldige overwegingen; dat het niet aanvaardbaar is, dat dit Kroonbesluit thans wordt omzeild en tegengewerkt door de procedure om de opslag van vast radioactief afval in een afvalopslaggebouw en van kernsplijttingsafval in compactrekken mogelijk te maken; dat genoemd Koninklijk besluit niet is te verenigen met opslag van radioactief afval buiten de kerncentrale Borssele; dat bovendien een regelmatige afvoer van bestraalde splijtstofelementen en overig afval behoort te zijn verzekerd; dat de Minister van Economische Zaken heeft gesteld, dat de aanvraag om vergunning voor het wijzigen van de inrichting niet is bedoeld ter voorlichting van de bevolking over het gehele proces van de afvalverwerking; dat dit een uitvlucht is om het aan belanghebbenden onthouden van ter zake doende informatie te

kunnen goedpraten; dat, indien de voorlichting aan de bevolking ontbreekt of onvoldoende is, diezelfde bevolking geen bezwaarschrift met bezwaren van voldoende kwaliteit kan indienen; dat het een duidelijke en terecht gesignaleerde tekortkoming in de vergunningaanvraag van de PZEM is, dat daaruit niet de meest essentiële gegevens ten aanzien van de hoeveelheden op te bergen radioactief afval konden worden afgeleid; dat daaromtrent een summiere mededeling op de hoorzitting van 2 mei 1979 moest worden afgedwongen, omdat er anders in het geheel geen gegevens waren verstrekt; dat het in dit opzicht van belang is te wijzen op het gebruik van de overheid en aan de overheid gerelateerde bedrijven om de bij haar bekende informatie bewust te onthouden aan de bevolking; dat de manier, waarop in Nederland beslissingen tot stand komen op het gebied van de kernenergie - en het oplossen van de daaraan verbonden problemen -, door prof. drs. E.L. Berg (Hoofddirecteur van de V.N.G.) als twijfelachtig wordt gekenschetst, omdat in dit geval de informatie van de besluitvormende instanties ter verdediging van de eigen belangen soms weinig betrouwbaar is; dat het kabinetsstandpunt, dat de kerncentrales Borssele en Dodewaard moeten blijven functioneren, als zulk een eigen belang is te kwalificeren; dat het opbergen van het teruggestuurde kernsplijtingsafval - via het contract met Cogéma - een zaak is, die de bevolking rechtstreeks aangaat en mogelijk ernstige schade kan berokkenen tot in de verre toekomst; dat de Wet openbaarheid gegevens, die per 1 mei 1980 van kracht is geworden, ook behoort te gelden voor alle clausules van het Cogéma-contract; dat uit "Nucleonics Week", van 15 november 1979, pagina 10, valt te lezen, dat Cogéma de clausule voor terugvoer van het kernsplijtingsafval strikt zal toepassen; dat volgens de Minister van Economische Zaken het uittreden van radioactiviteit buiten de verpakking wordt verhinderd door de verpakking zelf en door de wijze van conditionering etcetera; dat deze bewering niet juist is, omdat er wel degelijk straling zal worden gemeten aan de buitenzijde van de vaten met radioactief afval, zoals ook tijdens de hoorzitting van 2 mei 1979 is verklaard; dat een

langdurig gebruik van de opslagruimte voor vaten met radioactief afval - zoals in het nieuwe afvalopslaggebouw zal plaatsvinden - zal leiden tot het besmet raken van de betonwanden van dit gebouw, waarvan mens en milieu in de toekomst schade kunnen ondervinden; dat, om deze besmetting tegen te gaan, de best bestaande technieken dienen te worden toegepast en dat dan ook ten minste het aanbrengen van een roestvast stalen binnenbekleding moet worden verlangd; dat de Minister van Economische Zaken zichzelf duidelijk tegenspreekt, als hij in een volgende paragraaf van zijn bij de beschikking gaande brief aan appellante wel ingaat op het maximale exposietempo aan de buitenzijde van de betonwanden van het nieuwe afvalopslaggebouw en beweert, dat voor de afscherming van de straling naar boven een dunnere wanddikte toelaatbaar is, omdat zich in die richting geen mensen bevinden; dat zij heeft gevraagd, of binnen het raam van het, onafhankelijk van de vergunningaanvraag, te verrichten onderzoek naar oplossingen voor het probleem van de radioactieve afvalstoffen reeds rekening wordt gehouden met de mogelijkheid, dat het in gebruik te nemen afvalopslaggebouw bij de kerncentrale Borssele een definitief gegeven wordt, dat na het benutten van de volledige capaciteit en na het afdanken van deze kerncentrale Borssele als een betonnen, radioactieve afvalberg in het Zeeuwse landschap zal achterblijven en wegens het stralingsgevaar extra zal moeten worden afgeschermd en beveiligd; dat de Minister van Economische Zaken daarop niet ontkennend heeft geantwoord; dat slechts wordt gesteld, dat de PZEM spreekt over een interimopslagfaciliteit, doch dat de minister daarmee de mogelijkheid niet uitschakelt, dat die definitieve opslagplaats bij de kerncentrale Borssele zal liggen; dat ook in Nederland een onderzoek zal plaatsvinden naar een mogelijk verband tussen het langdurig blootstaan aan lage stralingsdoses en het optreden van gevallen van leukemie; dat de werknemers en de omwonenden van een kerncentrale de eersten zijn, die met deze mogelijke relatie worden geconfronteerd; dat uitbreiding van het aantal objecten op het terrein van de kerncentrale Borssele, waaruit radioactieve

straling kan vrijkomen, in welke kleine hoeveelheden ook, in ieder geval dient te worden vermeden, zolang niet is aangetoond, dat het verband tussen een laag stralingsdosis en kanker niet bestaat; dat appellante heeft gewezen op de conclusie van dr. T.E. Manusco (in "Critical Mass Journal" van april 1978), dat de "veilige stralingsnormen" met een factor 10 dienen te worden verlaagd; dat het inderdaad zo is, dat deze stelling is aangevallen, maar dat de discussie nog lang niet is afgesloten; dat het Amerikaanse Department of Energy en dr. T.E. Manusco, onafhankelijk van elkaar, dezelfde studies in Hanford en Portsmouth doen (zie "Nucleonics Week" van 20 december 1979); dat men volgens de Amerikaanse Algemene Rekenkamer (General Accounting Office) veel kritiek kan uitoefenen op de studies van dr. T.E. Manusco, maar dat na 20 jaar onderzoek nog niets met zekerheid bekend is over de gevaren van een lage dosis straling; dat het volgens de Amerikaanse Algemene Rekenkamer wel eens zo kan zijn, dat epidemiologische studies geen betrouwbare resultaten kunnen geven wegens het grote aantal variabelen dat een rol speelt (zie "Nucleonics Week" van 15 december 1979); dat in deze onzekere situatie ook de Nederlandse regering verplicht is slechts een stralingsdosis toelaatbaar te vinden, waarvan de bevolking de minste gevolgen zal ondervinden; dat dit betekent, dat de studies van dr. T.E. Manusco als uitgangspunt behoren te worden genomen en dat de stralingsnormen van de International Commission on Radiological Protection (I.C.R.P.) moeten worden verlaagd; dat, voorafgaand aan een mogelijk toelaatbaar te achten opslag van laag actief vast afval (Lava) en middel actief vast afval (Mava), bij de kerncentrale Borssele diepgaande studies naar de gevolgen van het optreden van langdurige, lage stralingsdoses radioactiviteit zullen moeten zijn afgerond; dat de Minister van Economische Zaken stelt, dat het onjuist is, dat terugzending van het kernsplijtingsafval, na opwerking door Cogéma, een gegeven zou zijn; dat Cogéma onder bepaalde voorwaarden een optie heeft om het kernsplijtingsafval naar Nederland terug te zenden, mits dit is

geconditioneerd in de vereiste toestand en overeenkomstig de toepasselijke voorschriften kan worden opgeslagen; dat het vreemde in deze argumentatie de grote onduidelijkheid is, die de minister hier laat zien; dat het nu eindelijk tijd wordt, dat de voorwaarden bekend worden, waaronder Cogéma het kernsplijtingsafval zal terugsturen; dat dit een zaak is, waarop niet alleen Kamerleden onder geheimhouding recht hebben, doch iets dat de gehele Nederlandse bevolking betreft; dat volgens de Minister van Economische Zaken in elk geval een aantal van de bestaande rekken dient te worden vervangen, omdat de bestaande opslagcapaciteit te klein is geworden; dat hieruit blijkt, dat in elk geval alle argumenten tegen de compactopslag bij voorbaat moeten wijken om die compactopslag in de kerncentrale Borssele mogelijk te maken; dat volgens de minister de risico's, verbonden aan het opslaan van bestraalde splijtstof, een verwaarloosbaar onderdeel zijn van de risico's, die gepaard gaan met het opwekken van elektriciteit door middel van kernenergie, welke stelling niet verder wordt uitgelegd; dat dan ook de meest voor de hand liggende vraag daaruit voortvloeiend is, of het opwekken van kernenergie dan toch niet veel riskanter is dan de bevolking jarenlang is voorgehouden; dat, indien de Minister van Economische Zaken mocht doelen op een vergelijking tussen de lozing bij compactopslag en de lozing van een kerncentrale bij normaal bedrijf, zulks duidelijk dient te worden gesteld; dat de uiterst vage beantwoording van de minister niet wordt onderbouwd; dat op zijn minst, voorafgaand aan het besluit om tot compactopslag over te gaan, een degelijke risico-analyse en veiligheidsstudie naar de mogelijke schadelijke effecten ervan hadden moeten worden opgesteld en ter inzage gelegd bij de vergunningaanvraag; dat verspreiding in de omgeving van splijtstof wel voorstelbaar is, waarbij appellante verwijst naar het rapport van Richard E. Webb "An analysis of the accident hazards of storing highly radioactive spent fuel rods and spent fuel storage pools at nuclear power plants", van april 1979; dat uit dit rapport blijkt, dat koelmiddelverlies als het grootste gevaar van compactopslag moet worden beschouwd; dat, indien koelmiddelverlies optreedt, de ongekoelde splijtstofstaven bijzonder

heet kunnen worden, eventueel in brand kunnen vliegen en smelten en, indien het koelmiddel water is, de aanwezige stoom splitsen in waterstofgas en zuurstofgas, zodat knalgas wordt gevormd; dat door een ontploffing en verwoesting van het opslaggebouw vervolgens radioactieve stoffen (met name strontium-90, caesium-137 en het buitengewoon giftige plutonium) zouden vrijkomen, voor een deel reeds in dampvorm, die zich over een groot gebied zouden kunnen verspreiden; dat de staven bij koelmiddelverlies hun warmte alleen kunnen afstaan aan er langs stromende lucht en door middel van thermische straling, waardoor compacte opslag, welke de circulatie van de lucht bemoeilijkt en het effect van straling vermindert, een eventuele smelting van de droogstaande staven zal bevorderen; dat de mogelijke oorzaken van koelmiddelverlies kunnen liggen in:

- a. het laten vallen van een zware last in het koelbassin; boven het bassin bevindt zich een rijdende kraan voor de overslag van splijtstofstaven; het is mogelijk dat door materiaal fouten of menselijke fouten een last in het bassin valt en de bodem beschadigt casu quo lek stoot;
- b. een aardbeving;
- c. door een storing in het koelsysteem, zodat het bassinwater niet langer wordt gekoeld, waarna het langzaam zal verdampen en na circa 3 weken zal het bassin droogstaan;
- d. door sabotage;
- e. ten gevolge van een kritikaliteits-ongeluk, waarmee een zo dichte stapeling van radioactief materiaal wordt bedoeld, dat een nucleaire kettingreactie kan optreden; deze toestand kan worden bereikt, indien in een noodgeval de actieve splijtstofstaven uit het reactorvat moeten worden gehaald en moeten worden opgeslagen in het bassin, zonder dat bepaalde veiligheidsvoorzieningen worden getroffen, zoals het aanbrengen van afschermplaten tussen de staven;
- f. door een reactorongeluk; de twee in de westerse wereld meest gangbare typen kernreactoren zijn de boiling water reactor (BWR) en de pressurized water reactor (PWR); bij de boiling water reactor bevindt het opslagbassin zich direct boven de

reactor; bij de pressurized water reactor, zoals de kerncentrale Borsssele, zit het bassin naast de reactor; een reactor-explosie zou dus gemakkelijk beschadiging van het bassin ten gevolge kunnen hebben; bovendien zal, in verband met het stralingsgevaar, het personeel de directe omgeving van de reactor dan zeker verlaten en het koelsysteem van het bassin blijft dan onbeheerd achter;

dat volgens een analyserend rapport door Sandia Laboratories "Spent fuel heat-up following loss of water during storage", van september 1978, Sand-77-1371, oververhitting van de afgewerkte staven kan leiden tot ontbranding van de zirkonium-mantels, met name wanneer het vrij actieve staven betreft; dat een dergelijke brand de mantels zou doen smelten, waardoor de inhoud zou vrijkomen; dat er altijd een zekere periode blijft bestaan, direct nadat de nieuwe afgewerkte staven in het bassin zijn gezet, gedurende welke tijd deze staven nog veel vervalwarmte ontwikkelen en het droogvallen van het bassin toch zou kunnen leiden tot een zirkoniumbrand; dat die periode van kritische vervaltijd voor het geval compactopslag wordt toegepast nogal aanzienlijk is en 80 dagen belooft; dat dit betekent, dat bij normaal bedrijf gedurende 22% van de tijd een zirkoniumbrand mogelijk is; dat de extra straling, die bij een ongeval uit de opgeslagen staven vrijkomt, niet verwaarloosbaar is in vergelijking met de straling, die vrijkomt uit het reactorvat; dat de hoeveelheid langlevende isotopen (onder andere plutonium) bij compacte opslag in het bassin zeker even groot is als in het reactorvat; dat de vergunningaanvraag van de PZEM het rechtstreekse gevolg is van abnormale bedrijfsomstandigheden, namelijk van een gestremde afvoer van afgewerkte splijtstofelementen; dat het criterium behoort te liggen bij de mogelijke gevarensituatie bij een niet normaal bedrijf en met name tussen de tijdstippen van het optreden van het bedrijfsongeval en het stilleggen van het kernsplijtingsproces; dat uit recente publicaties over bedrijfsongevallen in kerncentrales is gebleken, dat verlies van koelmiddel of storing in het koelwatercircuit, al of niet door menselijk falen,

aanleidingen kunnen zijn tot crisis-situaties; dat appellante verwijst naar gepubliceerde ongevallen in de volgende kerncentrales: Harrisburg (Three Mile Island centrale), Ohi - Japan - 6 oktober 1979, Würgassen - Duitsland - 13 oktober 1979, Olkiluoto - Finland - 6 november 1979, Takahama - Japan - 14 november 1979, Isar I - Duitsland - 19 november 1979, Bradwell - Engeland - 12 februari 1980, Crystal River - Verenigde Staten - 27 februari 1980, Ringhals II - Zweden - 14 maart 1980 en Russelville - Verenigde Staten - 12 mei 1980; dat de mening van de Minister van Economische Zaken, dat de risico's, verbonden aan het opslaan van bestraalde splijtstof verwaarloosbaar mogen worden geacht, niet wordt gedragen door een ter zake uitgevoerde veiligheidsanalyse, welke had behoren te worden gemaakt naar het functioneren van compactopslag bij normaal bedrijf en tijdens bijzondere omstandigheden; dat het onvoorstelbaar en ontoelaatbaar is, dat zonder een dergelijk gedegen onderzoek, waarvan de uitkomsten toch minstens bij de vergunningaanvraag van de PZEM ter inzage hadden moeten liggen, een zo belangrijke vergunning tot wijziging van de kerncentrale Borssele kon worden verleend; dat bovendien de bewering van de Minister van Economische Zaken de waarheid geweld aandoet, omdat er wel degelijk sprake is van een vergroting van het risico, getuige de studie van de Gesellschaft für Reaktorsicherheit, getiteld "Sicherheitstechnische Aspekte bei der Vergrößerung der Lagerkapazität für abgebrannte Brennelemente", van februari 1977; dat in hoofdstuk 7 van deze studie het gevaar van compactopslag wordt besproken; dat het ongeluk, dat daarin wordt behandeld, betreft het neerstorten van een element in het bassin zonder dat daarbij andere elementen worden beschadigd; dat bij dit ongeluk naast splijttingsprodukten onder andere plutonium vrijkomt; dat deze Duitse studie komt tot een vergroting van het risico met 22%; dat de Minister van Economische Zaken er bij voorbaat vanuit gaat, dat er niets ernstigs kan gebeuren; dat het dan logisch is, dat er geen extra gevaren zijn te duchten; dat de minister behoort te worden verplicht te onderzoeken, of er iets ernstigs kan gebeuren en wat daarvan de

risico's zijn; dat de Minister van Economische Zaken in zijn bij de beschikking gaande brief aan appellante stelt, dat de onderwerpelijke aanvragen om vergunning wijzigingen van de inrichting betreffen, die geen veranderingen teweegbrengen in de uitgangspunten, waarop de veiligheidsanalyses uit het "Veiligheidsrapport" van juni 1979 zijn gebaseerd en dat er derhalve geen redenen zijn om een geheel nieuwe veiligheidsanalyse respectievelijk een nieuw veiligheidsrapport op te stellen; dat de minister daarbij volkomen voorbijgaat aan de sinds 1972 verschenen studies over compactopslag; dat bijvoorbeeld ook het rapport van R.E. Webb nergens wordt weerlegd; dat er, juist om na te gaan of de beweringen uit Amerika en Duitsland, onder andere dat de afgewerkte splijtstofstaven zouden kunnen smelten bij koelmiddelverlies, op waarheid berusten, een uitvoerige veiligheids- en risico-analyse dient te komen; dat geen vergunning voor het wijzigen van de kerncentrale Borssele mag worden verleend om aldaar compactopslag toe te passen, omdat een dergelijke studie ontbreekt; dat de hoeveelheid splijtstof binnen de kerncentrale Borssele zal toenemen van 71 ton tot maximaal 200 ton uranium; dat in het opslagbassin 560 posities aanwezig zullen zijn, waarvan er 121 worden opgehouden ter plaatsing van een volledige reactorkern; dat er, naast de 60 elementen in droge opslag, dus maximaal 439 posities in het bassin zullen kunnen worden gevuld; dat dit inhoudt, dat er in het bassin maximaal 140.000 kg aan afgewerkte splijtstofelementen aanwezig kan zijn; dat valt te vrezen, dat door een onverhoopt verlies van koelmiddel of ten gevolge van een van de andere gebeurtenissen een belangrijke bijdrage kan worden geleverd aan de omvang van een rampzalig ongeval tijdens de compactopslag of tijdens een optredend reactorongeluk; dat zij daarom verzoekt de bestreden beschikking te vernietigen, dan wel zodanige voorzieningen te treffen, dat aan haar bezwaren wordt tegemoet gekomen;

dat de Stichting Natuur en Milieu en de Vereniging Milieudefensie in beroep aanvoeren, dat zij voor de argumentering van hun beroep verwijzen naar het beroepschrift van de Vereniging Milieuhygiëne Zeeland;

dat het Energie Komitee Zeeland in beroep aanvoert, dat in het Koninklijk besluit van 8 september 1975, no. 16, ten aanzien van de opslag van radioactieve afvalstoffen is bepaald, dat, "indien een ernstige stagnatie in het vervoer (van bestraalde splijtstofelementen) zou optreden en de ruimten binnen de centrale voor de veilige opslag van afval tot hun volle capaciteit zouden zijn gevuld, de reactor tijdelijk buiten bedrijf dient te worden gesteld"; dat het opnemen van een dergelijke bepaling in de op 18 juni 1973 verleende vergunning ingevolge de Kernenergie-wet tot het in werking brengen en houden van de kerncentrale Borssele is gericht op de bescherming van de bevolking en het milieu in het algemeen; dat de minister het in zijn bij de beschikking gaande brief aan appellante doet voorkomen, alsof nooit sprake kan zijn van ernstige stagnatie in de afvoer van bestraalde splijtstofelementen, waarbij de minister verwijst naar de goede ervaringen, die tot nu toe met de opwerkingsinrichting in La Hague zijn opgedaan; dat daarbij wordt voorbijgegaan aan een aantal zaken; dat de ervaringen met het opwerkingsproces in La Hague tot nu toe niet bijzonder gunstig zijn; dat daarom de geplande produktie bij lange na niet wordt gehaald, er sprake is van een aaneenschakeling van ongevallen en er regelmatig acties zijn tegen de gevaarlijke arbeidsomstandigheden in deze fabriek; dat dit evenzovele redenen zijn, waarom in het nieuwe contract een aantal voor de Nederlandse bevolking in het algemeen en de Zeeuwse in het bijzonder ongunstige bepalingen zijn opgenomen; dat voorts de bepalingen in het nieuwe contract van de PZEM met Cogéma en de aan opwerking onvermijdelijk verbonden problemen van een plutonumeconomie voor de Tweede Kamer der Staten Generaal aanleiding zijn geweest vooralsnog niet in te stemmen met de ratificering van dit contract; dat het dan ook tegen deze achtergrond niet toevallig is, dat de PZEM in de aanvraag voor de vergunning tot wijziging heeft gesteld, dat met de nieuwe rekken een "langdurige stagnatie" kan worden ondervangen; dat de minister in zijn antwoord op de bezwaren van appellant stelt, dat geringe

vertragingen bij de bouw en inbedrijfneming van de opwerkingsinstallaties geenszins zijn uit te sluiten; dat appellant er voorts nog vanuit gaat, dat zich in de nabije toekomst wel ernstige technische dan wel politieke problemen zullen voordoen in de verschillende onderdelen van de splijtstofcyclus en wel in het bijzonder in de opwerkingsschakel; dat de centrale in de loop der jaren van een elektriciteitsopwekkingsbedrijf zal overgaan in een opslagbedrijf van kernsplijtings- en ander radioactief afval uit de centrale; dat daarom de terechte afwijzing van het nieuwe Cogéma-contract inhoudt, dat afgewerkte splijtstofelementen vanaf 1981 niet worden afgevoerd, maar bij de "bron" zullen moeten worden opgeslagen; dat bij wel ratificering van het nieuwe Cogéma-contract voorspelbaar is, dat de technische problemen bij het opwerkingsproces nauwelijks oplosbaar zullen blijken te zijn, op grond waarvan stagnatie in de afvoer van elementen is te verwachten; dat uitbreiding van de bassininhoud door middel van compactopslag opslagmogelijkheden biedt voor maximaal 439 bestraalde splijtstofelementen, zijnde ruimte om voor een periode van 10 jaar splijtstof te kunnen wisselen (nu slechts één jaar); dat op 17 mei 1979 aan provinciale staten van Zeeland is medegedeeld, dat de lange termijnplanning voor investeringen bij de centrale in de loop der jaren 1977 tot en met 1987 fl. 120,- miljoen belooft, waarvan ongeveer fl. 35,- miljoen voor de eventuele bouw van een bunker voor bestraalde splijtstofelementen; dat daaruit volgens appellant slechts kan volgen, dat het gevaar bijzonder groot is, dat een tijdelijke, kort durende opslag van bestraalde splijtstofelementen zal leiden tot een zeer langdurige, definitieve opslag, de eerstkomende 10 jaren binnen de centrale in de compactopslag en de daarop volgende 10 à 15 jaar tot aan het tijdstip van afdanken (en ontmantelen) in een speciale bunker; dat Zeeland na het sluiten van de centrale blijvend zal zijn opgescheept met een levensgevaarlijke hoeveelheid van ongeveer 350 ton kernsplijtingsafval, bestaande uit bestraalde, afgewerkte splijtstofelementen; dat dit perspectief voor de Zeeuwse bevolking als volstrekt onaanvaardbaar van de hand moet worden

gewezen; dat daarom het verlenen van de vergunning tot wijziging van de centrale onevenredig nadeel berokkent aan de Zeeuwse bevolking, zodat de bestreden beschikking dient te worden vernietigd en, op grond van het in het Koninklijk besluit van 8 september 1975, no. 16, bepaalde, de centrale buiten bedrijf behoort te worden gesteld; dat het verder doorgaan met het produceren van hoog-radioactief kernsplijttingsafval, waarvoor geen goede opwerkings- en opslagvooruitzichten bestaan, moet worden uitgesloten; dat appellant zich voorts aansluit bij het ter zake door de Vereniging Milieuhygiëne Zeeland ingediende beroep-schrift;

dat burgemeester en wethouders van Vlissingen in beroep aanvoeren, dat vergroting van de opslagcapaciteit van het splijtstofopslagbassin vergroting van de risico's inhoudt, met name door het aanwezig zijn van meer radioactief materiaal, de hogere belasting van het koelsysteem (het meest kritische onderdeel van de centrale), het mogelijk optreden van corrosie van de splijtstofstaven door langdurige opslag en door de toenemende kans op kapotte of lekkende splijtstofstaven; dat voorts het verzoek om uitbreiding van de opslag van afgewerkte splijtstofstaven uit noodzaak is geboren, nu de afvoer stagneert door moeilijkheden in het opwerkingsproces; dat de grootte van de extra opslagruimte, die wordt gecreëerd door de compactopslag, hun doet vermoeden, dat deze problemen onderkend zijn en dat met een stagnatie in de afvoer van de staven over een aanzienlijk langere periode dan 360 dagen rekening is gehouden; dat de geringe vorderingen, die de laatste jaren zijn bereikt op het opwerkingsgebied, weinig vooruitzichten bieden op verbetering, hetgeen een permanente jaarlijkse afvoer van de afgewerkte staven vanuit Borssele twijfelachtig maakt; dat, indien door blijvende technische problemen bij de opwerking en/of strengere milieumaatregelen tegen de opwerkingsfabrieken na verloop van jaren de afvoer van afgewerkte splijtstofelementen definitief stagneert en de centrale noodgedwongen wordt stilgelegd, de kans zeer reëel is, dat de centrale noodgedwongen als een permanent opslaggebouw voor hoogwaardig

kernafval zal achterblijven; dat ook rekening dient te worden gehouden met de mogelijke stroom van kernafval, die, voortvloeiend uit het Cogéma-contract, met ingang van 1995, het jaar waarin de centrale is afgeschreven, vanuit La Hague weer in Nederland terug is te verwachten; dat, aangezien de N.V. Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij producent van het afval is, het in de rede ligt, dat zij voor de opslag daarvan moet zorg dragen; dat het dan voor de hand ligt de afgeschreven centrale, die hiervoor met relatief weinig kosten is in te richten, tot dat doel om te bouwen; dat ditzelfde geldt voor het op te richten opslaggebouw voor laag en middel actief vast afval (Lava en Mava); dat de gevraagde opslagcapaciteit zo ruim is, dat dergelijk afval, geproduceerd tijdens de verdere levensduur van de centrale, in dit gebouw kan worden opgeslagen; dat ook voor dit gebouw geen enkele garantie is gegeven, dat het zal worden ontruimd als de kernenergiecentrale zal ophouden als centrale te functioneren; dat een blijvende afvoer van laag en middel actief vast afval uit het opslaggebouw alleen kan worden gegarandeerd, wanneer men blijft beschikken over plaatsen waarnaar het afval kan worden afgevoerd; dat dit afval tot nu toe in vaten wordt gedumpt in de Atlantische Oceaan; dat er bij hun twijfel bestaat, of dit in de toekomst mogelijk en wenselijk zal blijven, aangezien metingen rond oude Amerikaanse dumpplaatsen een verhoogde radioactiviteit van het zeewater, ter plaatse hebben aangetoond; dat uit onderzoeken is gebleken, dat in de onderste lagen van de zeebodem, waarin de vaten terechtkomen, organismen aanwezig zijn, die actief deel uitmaken van het mariene ecosysteem, waardoor niet wordt voldaan aan een van de meest essentiële eisen, uitgevaardigd door de "Internationale Conventie ter voorkoming van de verontreiniging van de zee door het storten van afval en vuil" (het Verdrag van Londen); dat dit wordt ondersteund door het Internationaal Bureau voor Atoomenergie, dat stelt, dat geen in zee levend organisme het gevaar mag lopen het slachtoffer te worden van wellicht onvoorziene consequenties van de dumpingsoperaties; dat vele lidstaten van de Organisatie voor Economische

Samenwerking en Ontwikkeling Nederland haar dumpingspraktijken niet in dank afnemen en vermoedelijk een grotere druk zullen gaan uitoefenen om hiermee te stoppen; dat daaruit blijkt, dat een verzekerde afvoer van laag en middel actief vast afval lang niet vaststaat, zeker niet nu het eerste alternatief, het afval te bergen in zoutkoepels van Noord-Nederland, steeds onzekerder wordt; dat ook het tweede alternatief, namelijk de zoutkoepels onder de Noordzee, weinig perspectieven biedt, gezien de economische en financiële haalbaarheid daarvan, zodat serieus rekening moet worden gehouden met het feit, dat ook het gebouw voor laag en middel actief vast afval als blijvend "monument" achterblijft; dat blijkens de nota (Tweede Kamer, zitting 1978/1979, 15715, nummers 1-2), waarin het regeringsstandpunt inzake de milieu-effect-rapportage (m.e.r.) is vastgesteld, de milieu-effect-rapportage aanzienlijk verder reikt dan de in de beschikking vermelde lozingen en straling naar de directe omgeving; dat in de nota is gesteld, dat bij de milieu-effect-rapportage in beschouwing dienen te worden genomen: "de (directe, indirecte, secundaire, cumulatieve en synergistische) gevolgen voor het fysieke milieu van de m.e.r.-plichtige activiteit zowel ten gevolge van verontreiniging als ten gevolge van fysieke ingrepen of een te intensief gebruik. Het fysieke milieu omvat de objecten water, bodem, lucht, mens, dier, plant en goederen. Tevens zullen bij de m.e.r. in beschouwing moeten worden genomen de gevolgen voor de relaties tussen de objecten (ecosystemen, kringlopen en wisselwerkingen), en voor de esthetische, natuur- en cultuurhistorische waarden (natuur, landschap en monumenten). Voor wat betreft de gevolgen voor de mens moet niet alleen met lichamelijke, maar ook met psychische gevolgen (leefbaarheid) rekening worden gehouden"; dat naast het bovengenoemde, aldus de nota bij de milieu-effect-rapportage, verder nog redelijke alternatieven in beschouwing dienen te worden genomen voor de voorgestane activiteit alsmede de milieugevolgen van de activiteiten, die in het voetspoor volgen van de voorgestelde activiteit (secundaire activiteiten); dat derhalve niet kan worden volstaan met de beschouwing van lozingen en straling naar de directe omgeving alleen;

dat men moeilijk kan volhouden, dat er geen verandering in de situatie is opgetreden ten aanzien van de leefbaarheid (het sterk gegroeide onbehagen jegens de gevaren van kernenergie), esthetische en natuurhistorische waarden (gevaar voor blijvende opslag), gevolgen van secundaire activiteiten (afvoer en verwerking van afval) en de aanwezige alternatieven, hetgeen voor appellanten voldoende is om aan een milieu-effect-rapportage vast te houden;

Overwegende dat, nu de aanvragen zijn ingediend vóór het in werking treden, op 1 september 1980, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, op dit geschil het bepaalde in artikel XI van de Wet van 13 juni 1979 (Staatsblad 443), houdende invoering van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne van toepassing is, zodat met betrekking tot de totstandkoming van en de beroepen tegen de in geding zijnde beschikking moet worden beslist aan de hand van de vóór 1 september 1980 te dezen geldende Kernenergie-wet;

Overwegende ten aanzien van de ontvankelijkheid:

dat ingevolge artikel 50, eerste lid, juncto artikel 52, eerste lid, van de Kernenergiewet - zoals die destijds luidde - degene die door een beschikking als de onderwerpelijke rechtstreeks in zijn belang is getroffen daartegen bij Ons voorziening kan vragen binnen 30 dagen na de dag, waarop de beschikking is verzonden;

dat de beschikking van Onze Ministers van Economische Zaken en van het toenmalige departement van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, in overeenstemming met Onze Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw en Visserij, gegeven op 18 april 1980, op diezelfde datum is verzonden en de publicatie als bedoeld in artikel 30, derde lid, van het Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen van 4 oktober 1969 (Staatsblad 1969, no. 403), zoals dat ten tijde van het geven van de beschikking luidde, plaatsvond in de Staatscourant van 21 april 1980 (Staatscourant 1980, no. 77);

dat P.B. Kruit zijn beroep tegen de in geding zijnde beschikking heeft verzonden op 20 mei 1980 en derhalve de in artikel 52, eerste lid, van de Kernenergiewet genoemde, voor het komen in beroep gegunde termijn heeft overschreden;

dat echter nu de appellant ingevolge het bepaalde in artikel 52, tweede lid, van evengenoemde wet heeft aangetoond dat hij beroep heeft ingesteld zo spoedig als dit redelijk kon worden verlangd, hij in zijn beroep kan worden ontvangen;

dat de appellant Th.A.J.F. van Riet op 14 mei 1980 bij Ons in beroep is gekomen;

dat hij zijn beroepschrift, anders dan in artikel 32, tweede lid, van de Wet op de Raad van State is bepaald, niet met redenen heeft omkleed;

dat hij zijn toezegging de motivering alsnog te verstrekken, waarmee hij het gepleegde verzuim zou hebben kunnen herstellen, niet gestand heeft gedaan;

dat, nu het beroepschrift in strijd met het bepaalde in artikel 32, tweede lid, van de Wet op de Raad van State niet is gemotiveerd, evengenoemde appellante in zijn beroep niet kan worden ontvangen;

dat met betrekking tot de appellerende Vereniging Milieuhygiëne Zeeland en de Vereniging Milieudefensie Amsterdam in de Koninklijke besluiten van 8 september 1975, no. 16, waarbij de beschikking houdende oprichting van de kernenergiecentrale nader is vastgesteld, onderscheidenlijk van 13 september 1979, no. 46, waarbij de vergunning voor het in werking brengen en in werking houden van de centrale nader is vastgesteld, reeds is overwogen, dat deze door de in die Koninklijke besluiten aan de orde zijnde bestreden beschikkingen geacht kunnen worden rechtstreeks in hun belangen te zijn getroffen en derhalve grond bestaat hen ook thans in hun beroepen te ontvangen;

dat ten aanzien van de Stichting Natuur en Milieu moet worden geoordeeld, dat deze appellante, gelet op haar doelstellingen en feitelijke werkzaamheden, door de thans aan de orde zijnde bestreden beschikking rechtstreeks in haar belangen kan zijn getroffen, zodat ook deze appellante ontvankelijk is te achten in haar beroep;

dat er in het ambtsbericht van Onze Minister van Economische Zaken van 26 april 1983, W.J.A. 683/532, van wordt uitgegaan, dat

het Energie Komitee Zeeland niet in zijn beroep kan worden ontvangen, nu dit Komitee geen rechtspersoonlijkheid bezit;

dat dit standpunt is gebaseerd op de uitspraak van de waarnemend Voorzitter van de Afdeling Rechtspraak van 19 januari 1982, Nos. A-31.7068(1981)/S6806 en A-31.7069(1981)/S6807, inzake een verzoek om schorsing van de bouwvergunning van het afvalopslaggebouw van de kernenergiecentrale Borssele;

dat, anders dan bij het komen in beroep bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State, voor het instellen van beroep bij de Kroon tegen de onderwerpelijke beschikking ingevolge de Kernenergiewet, in de wet niet de eis van rechtspersoonlijkheid is gesteld;

dat overigens - blijkens de op 3 november 1982 verleden notariële akte - het Energie Komitee Zeeland thans een stichting is;

dat, nu als vaststaand kan worden aangenomen dat de doelstellingen zoals deze zijn vastgelegd in artikel 2 van de statuten niet anders zijn dan de doelstellingen van het Energie Komitee Zeeland ten tijde van het instellen van het beroep en gelezen deze statutair vastgelegde doelstellingen, géén beletsel bestaat om het Energie Komitee in zijn beroep te ontvangen;

dat Ons ten aanzien van de overige appellanten geen omstandigheden zijn gebleken op grond waarvan zou moeten worden geoordeeld dat zij door de verlening van de thans in geding zijnde vergunningen niet rechtstreeks in hun belangen zouden kunnen zijn getroffen;

dat in verband met het vorenstaande de appellanten, met uitzondering van Th.A.J.F. van Riet, in hun beroepen kunnen worden ontvangen;

Overwegende ten aanzien van de hoofdzaak:

dat de bij de onderwerpelijke beschikking van 18 april 1980 verleende vergunningen onder voorschriften ingevolge de Kernenergiewet betrekking hebben op het wijzigen van de kernenergiecentrale te Borsele door het bouwen van een afvalopslagplaats voor

de opslag van in vaste vorm gebrachte radioactieve stoffen, het wijzigen van de kernenergiecentrale door het vervangen van de bestaande rekken voor de opslag van splijtstofelementen in het opslagbassin door compactrekken en het voorhanden hebben van een voorraad splijtstof, die onder geen enkele omstandigheid meer bedraagt dan 200 ton uranium en die noch geheel noch gedeeltelijk een verrijkingsgraad van 3,3 % U 235 overschrijdt;

dat de aanvraag voor het afvalopslaggebouw is ingediend om niet tot stillegging van de inrichting te worden genoopt wegens eventuele stagnatie in de afvoer van in vaste vorm gebrachte radioactieve stoffen en om in het bestaande gebouw ruimte te krijgen om de stoffen volgens de internationaal voor het vervoer geldende normen te verpakken;

dat de aanvraag om een wijzigingsvergunning voor het vervangen van de bestaande rekken voor de opslag van splijtstofelementen in het opslagbassin door compactrekken, waardoor een grotere opslag mogelijk wordt, en de aanvraag om vergunning voor het voorhanden hebben van die grotere hoeveelheid uranium tot een maximum van 200 ton zijn ingediend in verband met de eis van een langere koeltijd van de splijtstofelementen in het bassin alvorens ze naar elders kunnen worden vervoerd en om eventuele stagnatie in de afvoer van de bestraalde splijtstofelementen te kunnen opvangen;

dat in beroep wordt aangevoerd, dat er bezwaar bestaat ter zake van het in de Duitse taal ter inzage gelegde veiligheidsrapport van de kernenergiecentrale Borssele;

dat ingevolge artikel 16 van de Kernenergiewet junctis artikel 6, eerste lid, onder h en derde lid, en artikel 11, eerste lid onder c, van het Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen (Staatsblad 1969, no. 403) de aanvragen om vergunningen als bedoeld in artikel 15 der wet in het bijzonder onder meer een veiligheidsrapport dienen te bevatten;

dat op grond van artikel 18 van evengenoemd besluit het bij de aanvragen behorende veiligheidsrapport binnen de gemeente, waar de plaats van vestiging der inrichting is gelegen of in hoofdzaak is gelegen, voor een ieder ter inzage wordt gelegd;

dat eerder, onder meer ter gelegenheid van de aanvraag om vergunning voor het in werking brengen en in werking houden van de kernenergiecentrale Borssele, waarvan de verlening is bevestigd bij Ons Besluit van 13 september 1979, no. 46, een veiligheidsrapport - van welk rapport de uitgangspunten, waarop de veiligheidsanalyses zijn gebaseerd, nog steeds gelden - ter inzage is gelegd;

dat thans ook de wijzigingen in het veiligheidsrapport van de kernenergiecentrale Borssele welke noodzakelijk waren in verband met de onderwerpelijke aanvragen, zijn nedergelegd;

dat - zoals in het eerdergenoemde Koninklijk besluit van 13 september 1979, no. 46, is overwogen - de betrokken ministers hebben besloten, dat in de gevallen waarin een geheel nieuw veiligheidsrapport ter inzage moet worden gelegd, welk geval zich hier volgens de in de bestreden beschikking van 18 april 1980 genoemde weerlegging van de bezwaren niet voordoet, dit in de Nederlandse taal moet zijn gesteld;

dat Wij evenwel appellanten in dit opzicht niet benadeeld achten gezien de inhoud van hun bezwaren;

dat voorts wordt aangevoerd, dat er geen risico-analyse of veiligheidsanalyse is gemaakt en ter inzage is gelegd met betrekking tot mogelijke schadelijke gevolgen, welke kunnen ontstaan door de opslag van vast radioactief afval in een nieuw opslaggebouw en door de compactopslag van afgewerkte splijtstofelementen in het bestaande opslagbassin van de kernenergiecentrale Borssele;

dat in dit verband wordt gesteld, dat een risico-analyse of veiligheidsanalyse met betrekking tot de opslag van vast radioactief afval geheel ontbreekt, terwijl de aanvulling van het veiligheidsrapport met betrekking tot de compactopslag van splijtstofelementen, welke bij de aanvraag is overgelegd, niet voldoet aan de eisen zoals gesteld in artikel 11, eerste lid, onder c, van het Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen;

dat met betrekking tot een soortgelijk bezwaar omtrent het niet of niet volledig aanwezig zijn van een risico-analyse of

veiligheidsanalyse in het Koninklijk besluit van 13 september 1979, no. 46, betreffende de vergunning tot het in werking brengen en in werking houden van de kernenergiecentrale Borssele is overwogen, dat blijkens de bevindingen van de Commissie Reactorveiligheid in 1970 al voldoende zekerheid bestond, dat de onderwerpelijke centrale gebouwd en in werking zou kunnen worden genomen zonder de veiligheid in gevaar te brengen;

dat in evengenoemd Koninklijk besluit in dit verband voorts is overwogen, dat - alvorens op de vergunningaanvraag voor de centrale werd beslist - door de Gezondheidsraad in zijn rapport van 28 februari 1973 een positief advies is uitgebracht met betrekking tot het in werking brengen en in werking houden van de centrale;

dat ook thans ervan moet worden uitgegaan, dat voor een verplichting om een integrale risico-analyse te maken, als door de appellanten bedoeld, voordat op de aanvraag om vergunning voor hetzij het oprichten, het in werking brengen en het in werking houden, hetzij het wijzigen of uitbreiden een beslissing mag worden genomen, in de Kernenergiewet geen steun is te vinden;

dat zulks niet wegneemt, dat het wenselijk kan zijn een dergelijke analyse te maken;

dat destijds in het kader van de vergunning voor het in werking brengen en in werking houden van de kernenergiecentrale Borssele, waarop meergenoemd Koninklijk besluit van 13 september 1979, no. 46, betrekking heeft, onder meer is verwezen naar de Energienota van september 1974, naar een advies van de Gezondheidsraad van 3 september 1975 en een aanvullend advies van deze raad van 11 september 1978 en naar een advies van de Commissie Reactorveiligheid van september 1975, uit welke rapporten de gegevens ter beschikking stonden;

dat echter is overwogen, dat het niet onaanvaardbaar is te achten, dat Onze ministers na kennisneming van de adviezen van de Commissie Reactorveiligheid van 1970 en van de Gezondheidsraad van 1973 alsmede van de bevindingen van andere - ook buiten Nederland - verrichte onderzoeken zich een oordeel hebben

gevormd over de mate, waarin van het in werking brengen en in werking houden van deze centrale gevaar, schade of hinder is te duchten, voordat een risico-analyse, zoals deze thans bestaat, was gemaakt;

dat met het bezwaar betreffende het ontbreken van een risico-analyse of veiligheidsanalyse voor de opslag van vast radioactief afval onder meer is bedoeld, dat toereikende regelen ter bescherming van mensen, dieren, planten en goederen voorhanden zouden moeten zijn;

dat uit de stukken blijkt, dat de opslag van het vast radioactief afval dient te geschieden overeenkomstig de bij de aanvraag gevoegde "Specificatie afval opslaggebouw ten behoeve van de kernenergiecentrale te Borssele" en de daarbij behorende figuur 1, in welke specificatie ontwerp-criteria zijn opgenomen met betrekking tot eisen te stellen aan onder meer de verpakking, stralingsbelasting van het personeel, de opslagcapaciteit en invloeden op de omgeving;

dat in het afvalopslaggebouw uitsluitend radioactieve afvalstoffen als bedoeld in artikel 1, onder d, van de Kernenergiewet zullen worden opgeslagen;

dat de totale opslagcapaciteit van het afvalopslaggebouw 8.000 ton bedraagt;

dat het gaat om "geconditioneerd afval", en dat zulks blijkens het verhandelde ter hoorzitting van 2 mei 1979 - gelet op de hoeveelheid jaarlijks geproduceerd afval - een voldoende mogelijkheid tot opslag betekent voor ongeveer 10 jaren;

dat, blijkens het besluit van de Voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur naar aanleiding van een verzoek om toepassing van artikel 60a van de Wet op de Raad van State van 25 juli 1980, de ministers ervan uitgaan, dat ook met betrekking tot de radioactieve afvalstoffen uitsluitend opslag zal plaatsvinden ten behoeve van de kerncentrale Borssele;

dat op grond van de ambtsberichten moet worden aangenomen, dat door de verpakking en door de wijze van conditionering geen sprake zal zijn van het buiten de verpakking treden van radioactieve stof, zodat de wanden van het afvalopslaggebouw door het

opgeslagen afval niet zullen worden besmet;

dat op grond van de ambtsberichten voorts moet worden aangenomen, dat de ioniserende straling buiten de verpakking treedt, doch dat de straling die buiten het afvalopslaggebouw treedt ruimschoots binnen de daaraan op grond van de geldende normen te stellen grenzen blijft;

dat ter zitting wordt gewezen op Europese richtlijnen voor milieu-effect-rapportage over definitieve opslag van radioactief afval;

dat het in het onderwerpelijke geval echter niet gaat om definitieve opslag van radioactief afval, nu blijkens de aanvraag het doel van de opslag in het afvalopslaggebouw is om stagnatie in de afvoer op te vangen en voorts omdat een opslagplaats elders nog niet gereed is;

dat de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mede namens de Minister van Economische Zaken en de desbetreffende Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, weliswaar inmiddels richtlijnen heeft gegeven voor milieu-effect-rapportage over opslag van radioactief afval, hetgeen betekent dat kan worden begonnen met het opstellen van een milieu-effect-rapport, doch dat op dit moment voor het opstellen van een milieu-effect-rapport nog geen wettelijke verplichting bestaat;

dat, indien zulks noodzakelijk mocht zijn, een wijzigingsvergunning kan worden gegeven danwel nieuwe voorschriften aan de vergunning kunnen worden verbonden, terwijl - gelet op artikel V van de voorschriften welke aan de bij beschikking van 18 april 1980 verleende vergunningen ingevolge de Kernenergiewet zijn verbonden - nadere eisen kunnen worden gesteld;

dat met betrekking tot de compactopslag van bestraalde splijtstofelementen en de uitbreiding van de opslagcapaciteit van 71 ton tot 200 ton uranium bij de kerncentrale te Borssele op 3 april 1978 een rapport is uitgebracht door de Commissie Reactorveiligheid, waarin onder meer aandacht is besteed aan oorzaken van eventuele lozingen van stoffen bij normaal bedrijf en oorzaken bij ongevalssituaties;

dat, gelet op dit rapport en de op dit rapport steunende ambtsberichten, ervan moet worden uitgegaan, dat de maximale omvang van de gevolgen van enig ongeval bij de kerncentrale wordt bepaald door de inventaris aan radioactieve splijtingsprodukten in de kernlading;

dat na de splijtstofwisseling de uit de reactorkern afkomstige bestraalde splijtstofelementen het meest actief zijn gedurende de periode van 80 dagen na deze wisseling;

dat de splijtstofelementen die reeds enige tijd zijn afgekoeld en daarmee de splijtstofelementen die bij de compactopslag meer aanwezig zijn ten opzichte van de huidige situatie een te verwaarlozen bijdrage leveren aan de gevolgen van een ongeval;

dat met betrekking tot het lekragen van het opslagbassin, omtrent welke mogelijkheid bij enige appellanten onzekerheid bestaat, van de zijde van de ministers ter zitting is gesteld - onder verwijzing naar passages uit een uitspraak van de Atomic Safety and Licensing Board van 27 oktober 1980 (12 NRC 435(1980)) en de Atomic Safety and Licensing Appeal Board van 17 juli 1981 (14 NRC 43 (1981)) - dat dit nagenoeg is uitgesloten;

dat voorts wordt aangevoerd, dat de in geding zijnde wijzigingen en uitbreidingen van de kernenergiecentrale niet in overeenstemming zijn met het Koninklijk besluit van 8 september 1975, no. 16, voor zover daarin wordt aangeduid dat voor een regelmatige afvoer van bestraalde splijtstofelementen en overige vaste radioactieve afvalstoffen dient te worden gezorgd en dat, indien een ernstige stagnatie in het vervoer zou optreden en de ruimten binnen de centrale voor de veilige opslag van afval tot hun volledige capaciteit zouden zijn benut, de reactor tijdelijk buiten bedrijf dient te worden gesteld;

dat voornoemd Koninklijk besluit als zodanig een beslissing inhoudt over de op het moment van de beslissing bestaande inrichting en uit de bedoelde overwegingen van dit besluit niet kan worden afgeleid, dat een uitbreiding van de opslagcapaciteit niet zou zijn geoorloofd;

dat de uitbreidings- en wijzigingsaanvragen uiteraard, zoals in het onderwerpelijke geval ook geschiedt, op de eigen inhoud en op de gevolgen voor de omgeving zullen moeten worden beoordeeld;

dat in verband met de uitbreiding van de opslagcapaciteit wordt aangevoerd, dat het gevaar bestaat dat te zijner tijd na de ontmanteling van de kernenergiecentrale een permanente opslag van kernafval en overige radioactieve stoffen zal overblijven;

dat met betrekking tot dit bezwaar van belang is, dat in de zitting, die werd gehouden in het kader van de procedure als bedoeld in artikel 60a van de Wet op de Raad van State, namens de ministers werd gesteld, dat uitsluitend splijtstofelementen en andere radioactieve afvalstoffen ten behoeve van de kerncentrale Borssele zullen worden opgeslagen;

dat in verband met het bezwaar, dat wellicht splijtstofelementen na de ontmanteling van de kerncentrale Borssele zullen blijven opgeslagen, moet worden geoordeeld, dat het noodzakelijk is dat aan de vergunning, onder III van de beschikking van 18 april 1980, alsnog een voorschrift wordt verbonden van de navolgende inhoud: "splijtstoffen, die op grond van het gestelde onder III voorhanden zijn, zijn uitsluitend bestemd voor het opwekken van elektriciteit in de inrichting en mogen om geen enkele reden worden gebruikt voor enig ander doel, welk dan ook";

dat in verband met het bezwaar, dat wellicht in vaste vorm gebrachte radioactieve stoffen na de ontmanteling van de kerncentrale zullen blijven opgeslagen, moet worden geoordeeld, dat het noodzakelijk is dat alsnog in een aan de vergunning toe te voegen voorschrift wordt bepaald dat - in vaste vorm gebrachte - radioactieve afvalstoffen ter plaatse vanaf één maand na het voltooiën van de ontmanteling van de centrale niet meer aanwezig mogen zijn;

dat de appellanten bezwaren aanvoeren met betrekking tot de gevaarsaspecten van de compactopslag van bestraalde splijtstofelementen, te weten onder meer een hogere belasting van het koelsysteem en corrosie van splijtstof door langere bewaartijd;

dat de betrokkenen in dit verband verwijzen naar studies over dit onderwerp in de Verenigde Staten van Amerika verricht;

dat, zoals hierboven is overwogen, op grond van het rapport van de Commissie Reactorveiligheid van 3 april 1978 en het ambtsbericht van de Minister van Economische Zaken moet worden aangenomen, dat door compactopslag van bestraalde splijtstofelementen geen groter gevaar, schade of hinder kan worden veroorzaakt dan bij de vergunningen voor het oprichten, in werking brengen en in werking houden in aanmerking is genomen;

dat ter zitting van de zijde van de ministers nog is opgemerkt, dat, mede gelet op de resultaten van studiebijeenkomsten in de Verenigde Staten van Amerika ten aanzien van compactopslag, ervan kan worden uitgegaan, dat langlevende splijtstofelementen niet kunnen vrijkomen in de atmosfeer, dat er bij gedeeltelijk wegvallen van de koeling 60% marge is om te voorkomen dat de temperatuur stijgt, dat indien de koeling geheel zou wegvallen dit enige dagen in beslag neemt gedurende welke tijd er gelegenheid is om koelwater bij te vullen;

dat erop wordt gewezen, dat voor de compactopslag zeer strenge veiligheidseisen zijn gesteld en dat tijdens de looptijd van de vergunning zo nodig nadere eisen kunnen worden gesteld;

dat, naar het oordeel van de appellanten, onvoldoende zekerheid en bekendheid bestaat aangaande de schadelijke effecten van langdurige blootstelling aan een lage dosis radioactiviteit;

dat voor de mens met name wordt gevreesd voor somatische en genetische effecten ten gevolge van straling, waarbij de juistheid van het aannemen van een drempeldosis onder meer wordt bestreden;

dat te dien aanzien in het Koninklijk besluit van 13 september 1979, no. 46, onder meer is overwogen, dat uit het rapport van de Gezondheidsraad van september 1975 blijkt, dat de totale jaardosis door natuurlijke straling in Nederland, zoals kosmische straling, straling uit radioactieve stoffen in bodem, woning en lucht en uit natuurlijke radioactieve stoffen opgenomen in het lichaam op gemiddeld 100 mrem kan worden gesteld;

dat mag worden aangenomen, dat door de medische röntgen-diagnostiek hieraan een waarde van tussen 20 en 40 mrem kan worden toegevoegd;

dat de variatie in natuurlijke straling in Nederland ten minste 30 mrem per jaar bedraagt, afhankelijk van woonplaats, woningbouw en dergelijke;

dat veiligheidshalve moet worden aangenomen, dat elke toename van stralingsniveaus in principe gevolgen heeft voor mens, dier en plant;

dat een jaarlijkse extra dosis van ongeveer 30 mrem binnen evenbedoelde variatie van achtergrondstraling valt en daarom volgens de Gezondheidsraad geen belangrijk extra individueel risico inhoudt;

dat onder meer door de Gezondheidsraad de aanbeveling wordt gedaan, dat de vergunningvoorschriften verbonden aan de bedrijfsvoering van een nucleaire installatie op zijn minst moeten waarborgen, dat geen enkele omwonende in enig jaar in één van de organen van zijn lichaam ten gevolge van het in bedrijf zijn van een centrale een dosis ontvangt van meer dan 30 mrem;

dat een aanbeveling niet zonder meer mag worden opgevat als een lozingsnorm;

dat het aanbevolen maximum zo gering mogelijk moet worden gehouden als, technisch gezien, redelijkerwijs doenlijk is, welk uitgangspunt is gevolgd bij de verlening van de vergunning voor het in werking brengen en in werking houden en ook thans aan de verlening van de wijzigingsvergunningen ten grondslag heeft gelegen;

dat hier niet onvermeld mag worden gelaten, dat, op grond van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, van de richtlijnen van Euratom, tot vaststelling van de herziene basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en der werkers tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren (1 juni 1976, PBL 187), de bestraling van personen en het aantal aan ioniserende straling blootgestelde personen zo gering mogelijk moet worden gehouden als redelijkerwijs doenlijk is;

dat uit het rapport van de Tweede Commissie ad hoc blijkt, dat de grootte-orde van de toeneming van het stralingsniveau door de onderwerpelijke centrale zo gering is, dat deze blootstelling niet alleen onherkenbaar zal zijn, doch tevens te verwaarlozen is in vergelijking met evenbedoelde variatie aan straling uit natuurlijke bronnen;

dat bij het bovenstaande in aanmerking moet worden genomen, dat thans uitsluitend de effecten van de in geding zijnde uitbreiding en wijziging van de kernenergiecentrale aan de orde zijn;

dat in beroep wordt aangevoerd, dat het niet juist is om de stralingsbelasting van de kerncentrale Borssele te vergelijken met de natuurlijke stralingsbelasting;

dat wordt gesteld, dat de straling van in de natuur voorkomende bronnen gelijkmatig is verspreid en dat daar waar op sommige plaatsen in de wereld hogere natuurlijke bronnen worden aangetroffen, de eventuele bewoners zich sinds hun oorsprong daaraan hebben aangepast;

dat dit in tegenstelling staat tot de onregelmatige verspreiding van de cocktail van radionucliden uit kerncentrales, die de neiging hebben zich in bepaalde organen van levende wezens te concentreren, waardoor ze in de voedselketen terecht kunnen komen en via een opeenhoping van radioactiviteit ook de mens bereiken;

dat ter zake van dit bezwaar van belang is, dat er geen onzekerheid bestaat over de grootte-orde van het transport van isotopen door het milieu en evenmin over de opneming in levende organismen, het transport en accumulatie van isotopen in voedselketens;

dat uit het rapport van de Gezondheidsraad van september 1975 blijkt, dat van een mengsel van radionucliden doorgaans slechts enkele, bijvoorbeeld door hun hogere concentratie of hun gedrag in het milieu, een - in vergelijking met de andere radionucliden - overheersende bijdrage tot de stralingsbelasting van de mens zullen leveren;

dat dit kritieke radionucliden worden genoemd, zoals jodium-131, caesium-137, strontium-90 en zink-65;

dat de groep mensen, die door beroep en leefgewoonten de grote stralingsdosis ontvangen, de kritieke groep wordt genoemd;

dat bij de vaststelling van de hoeveelheden van radioactieve afvalstoffen, welke vanuit deze centrale in lucht en water ten hoogste mogen worden geloosd, ervan is uitgegaan, dat niemand van deze groep een dosis mag ontvangen, welke uitgaat boven de variatie in achtergrondstraling, zodat andere delen van de bevolking deze zeker niet zullen ontvangen;

dat uit het rapport van de Tweede Commissie ad hoc blijkt, dat verspreid in Nederland 112 regelmatig gecontroleerde stations voor het meten van de radioactiviteit in voedsel aanwezig zijn;

dat bovendien een rijdende meetwagen in gebruik is, welke de radioactiviteit van lucht, grond en oppervlaktewater kan meten;

dat ieder jaar door Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer het verslag van de Coördinatiecommissie voor de metingen van radioactiviteit en xenobiotische stoffen wordt gepubliceerd, met vermelding van onder meer de meetgegevens nabij de onderwerpelijke centrale;

dat in de Koninklijke besluiten van 8 september 1975, no. 16, en van 13 september 1979, no. 46, reeds overwegingen zijn opgenomen over de berging en het vervoer van radioactief afval;

dat Onze Minister van Economische Zaken bij schrijven van 29 mei 1979 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal het door de Interdepartementale commissie voor de kernenergie opgesteld rapport over de mogelijkheden van opslag van radioactieve afvalstoffen in zout voorkomen in Nederland - rapport 1979 - heeft aangeboden;

dat evengenoemde commissie van mening is, dat het tot nu toe verrichte onderzoek met betrekking tot de opslag van kernsplijt-afval heeft aangetoond, dat dit afval op verantwoorde wijze gedurende vele tientallen jaren bovengronds kan worden opgeslagen, indien er geen definitieve berging beschikbaar zou zijn;

dat deze commissie voorts van mening is, dat het tot nu toe verrichte onderzoek met betrekking tot de mogelijkheden van het opbergen van radioactief afval in zoutkoepels heeft uitgewezen, dat voor het vraagstuk van de methode van berging van radioactief afval een verantwoorde oplossing is gevonden;

dat uit het rapport blijkt, dat er naast opberging in een zoutkoepel een aantal andere mogelijkheden in internationaal verband worden onderzocht;

dat in de brede maatschappelijke discussie over kernenergie nagenoeg alle aspecten verbonden aan de afvalberging ter sprake zijn gekomen;

dat Wij, het vorenstaande overwogen, geen aanleiding zien om, uit hoofde van het thans nog ontbreken van een definitieve oplossing voor een verantwoorde lange termijn opberging van meerbedoeld afval, de gevraagde wijzigingsvergunningen alsnog te weigeren;

dat, gelet op de met betrekking tot de kerncentrale Borssele uitgebrachte ambtsberichten, het door de Afdeling, voornoemd, ingewonnen advies van de Tweede Commissie ad hoc alsmede de onder meer door de Gezondheidsraad en de Commissie Reactorveiligheid uitgebrachte rapporten moet worden aangenomen, dat, naar de thans bestaande inzichten, van de wijzigingen van de centrale bij normaal bedrijf geen gevaar voor de gezondheid of het milieu is te duchten;

dat voorts, nu de maximale omvang van de gevolgen van enig ongeval wordt bepaald door de inventaris aan radioactieve splijttingsprodukten in de kernlading - in verband waarmee de compactopslag van bestraalde splijtstofelementen -, die reeds enige tijd zijn afgekoeld en de opslag van in vaste vorm gebrachte radioactieve stoffen een te verwaarlozen bijdrage aan de gevolgen van een ongeval leveren, het risico verbonden aan het in werking hebben van de wijzigingen van de centrale als thans aan de orde door Ons niet onaanvaardbaar wordt geacht;

dat - indien zou blijken, dat de thans toelaatbaar geachte doses radioactiviteit, welke mogen worden geloosd, volgens later

geëvolueerde opvattingen niet meer toelaatbaar zouden moeten worden geacht en dat door het stellen van nadere eisen aan de nieuwe normen technisch of economisch niet zou kunnen worden voldaan - onder meer in dat geval artikel 20 van de Kernenergiewet "als uiterste middel" de mogelijkheid biedt de vergunningen in te trekken op grond van gewichtige redenen aan het algemeen belang ontleend;

dat, het vorenstaande bezien en overwogen, Onze betrokken ministers terecht niet afwijzend op de in geding zijnde aanvragen om wijzigingsvergunningen hebben beschikt;

dat uit het vorenstaande voortvloeit, dat de bestreden beschikking - zij het niet geheel ongewijzigd - moet worden gehandhaafd;

Gezien de Kernenergiewet en de Wet van 13 juni 1979 (Staatsblad 443);

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

- A. Th.A.J.F. van Riet in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren;
- B. met handhaving voor het overige van de beschikking van Onze Ministers van Economische Zaken, van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en van Sociale Zaken, in overeenstemming met Onze Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw en Visserij, van 18 april 1980, no. 380/II/330/EEK, de bij deze beschikking aan de N.V. Provinciale Zeeuwse Energie-Maatschappij te Middelburg verleende vergunningen onder voor schriften ingevolge de Kernenergiewet voor:
- I. het wijzigen van haar kernenergiecentrale door het bouwen van een afvalopslaggebouw voor de opslag van in vaste vorm gebrachte radioactieve stoffen, welke wijziging moet geschieden overeenkomstig de bij de aanvraag gevoegde "specificatie afvalopslaggebouw ten behoeve van de kernenergiecentrale te Borssele" en de daarbij behorende "figuur 1";
- II. het wijzigen van haar kernenergiecentrale door het vervangen van de bestaande rekken voor de opslag van splijtstofelementen in het opslagbassin door nieuwe rekken (compactrekken),

welke wijziging moet geschieden overeenkomstig de bij de aanvraag gevoegde "toelichting bij aanvraag om vergunning voor het wijzigen van de inrichting ter zake van het voorhanden hebben van splijtstoffen" en het daarbij behorende stuk met wijzigingen van het veiligheidsrapport;

III. het voorhanden hebben van een voorraad splijtstof, die onder geen enkele omstandigheid meer bedraagt dan 200 ton uranium en die noch geheel noch gedeeltelijk een verrijkingsgraad van 3,3% U 235 overschrijdt;

een en ander in de gemeente Borsele op terreinen, kadastraal bekend sectie B, nos. 1736 en 1857, ten noordwesten van het dorp Borssele, in dier voege te wijzigen, dat de volgende voorschriften, te nummers VI en VII, worden toegevoegd:

VI. de splijtstoffen, die op grond van het gestelde onder III voorhanden zijn, zijn uitsluitend bestemd voor het opwekken van elektriciteit in de inrichting en mogen om geen enkele andere reden worden gebruikt voor enig ander doel, welk dan ook;

VII. Vanaf één maand na het voltooien van de ontmanteling van de kerncentrale Borssele mogen ter plaatse geen - in vaste vorm gebrachte - radioactieve afvalstoffen meer aanwezig zijn.

Onze Ministers van Economische Zaken, van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur zijn belast met de uitvoering van dit besluit.

Typ.T.B.kb25/Coll.: *du*